EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

26. oktoober 2006 *

Kohtuasjas C-248/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleveni (Madalmaad) 9. juuni 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. juunil 2004, menetluses

Koninklijke Coöperatie Cosun UA

versus

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud J. N. Cunha Rodrigues ja M. Ilešič (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: vanemametnik M. M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 23. märtsi 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Koninklijke Coöperatie Cosun UA, esindajad: *advocaat* N. J. Helder ja *advocaat* M. Slotboom,

— Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, esindaja: E. R. Kleijwegt,

— Madalmaade Kuningriik, esindajad: H. G. Sevenster, C. M. Wissels ja D. J. M. de Grave,

— Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: F. Ruggeri Laderchi ja B. Driessen, hiljem B. Driessen ja A. Gregorio Merino,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M. Nolin ja X. Lewis, keda abistas *advocaat* F. Tuytschaever,

olles 16. mai 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 30. juuni 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 1785/81 suhkrusektori ühise turukorralduse kohta (EÜT L 177, lk 4), muudetud nõukogu 4. veebruari 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 305/91 (EÜT L 37, lk 1, edaspidi „algmäärus"), ning komisjoni 14. septembri 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta (EÜT L 262, lk 14; ELT eriväljaanne 03/05, lk 85), muudetud komisjoni 6. detsembri 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 3559/91 (EÜT L 339, lk 26; ELT eriväljaanne 03/12, lk 131; edaspidi „määrus nr 2670/81"), kehtivust.

2 See eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluse raames, milles pooled olid Madalmaades asutatud ühistu Koninklijke Coöperatie Cosun UA (edaspidi „Cosun") ja Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Madalmaade põllumajanduse, looduse ja toidukvaliteedi ministeerium, edaspidi „ministeerium"), keda esindas Hoofdproductschap Akkerbouw (edaspidi „HPA"), kohtuvaidluse esemeks esemeks oli Cosunilt algmääruse artikli 26 ja määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel sissenõutav summa.

Õiguslik raamistik

Suhkrusektori ühine turukorraldus

3 Algmäärus näeb suhkrusektori ühise turukorralduse (edaspidi „suhkruturu ühine korraldus") raames ette säilitada põhitoodete tootjatele – näiteks Euroopa ühenduste suhkrutootjad – tööhõive ja elatustaseme osas vajalikud tagatised ning suhkruturgu

stabiliseerides tagada kõikide tarbijate suhkruga varustamine mõistlike hindadega.

4 Selleks reguleerib algmäärus suhkru tootmist, importi ja eksporti. Täpsemalt nähakse seal ette tootmiskvoodisüsteem, millega algmääruse põhjenduse 15 kohaselt saab tagada tootjatele ühenduse hinnad ja nende toodangu turustamise.

5 Kvoodisüsteemi raames kehtestab algmääruse artikkel 24 igaks turustusaastaks (st iga aasta 1. juulist kuni järgmise aasta 30. juunini) „A-suhkru" ja „B-suhkru" põhikogused, mida iga liikmesriik on kohustatud oma territooriumil asutatud suhkrutootjate vahel jagama. Seega on suhkrut tootvatele ettevõtjatele eraldatud A-kvoot ja B-kvoot igaks turustusaastaks. Kogu toodetud suhkru A- ja B-kvoote ületavat kogust nimetatakse „C-suhkruks".

6 C-suhkru suhtes ei kohaldata hinna- ega eksporditoetuste süsteemi. Lisaks sellele ei tohi C-suhkrut müüa siseturul ja järelikult tuleb seda müüa väljaspool ühendust maailmaturul. Algmääruse artikkel 26 sätestab selle kohta järgmist:

„1. [...] ei tohi C-suhkrut, mida ei kanta üle artikli 27 kohaselt [...], ühenduse siseturul müüa ja [seda] tuleb eksportida töötlemata kujul enne kõnealuse turustusaasta lõppemisele järgnevat 1. jaanuari.

[...]

3. Käesoleva artikli üksikasjalikud rakenduseeskirjad võetakse vastu artiklis 41 sätestatud korras.

Kõnealused eeskirjad näevad eelkõige ette maksu tasumise lõikes 1 nimetatud C-suhkrult [...], mille puhul ei ole tõendatud eksport töötlemata kujul ettenähtud ajavahemikus määratud kuupäeval."

7 Algmääruse artikli 27 lõike 1 kohaselt „ [i]ga ettevõtja võib jooksva turustusaasta toodangut arvesse võttes otsustada järgmisesse turustusaastasse A-kvooti ületanud suhkrutoodangu tervikuna või osaliselt üle viia".

8 Algmääruse artikli 26 lõike 3 alusel vastu võetud määrus nr 2670/81 täpsustab tingimused, mille kohaselt käsitatakse C-suhkru eksporti toimununa.

9 Määruse nr 2670/81 artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Määruse (EMÜ) nr 1785/81 artikli 26 lõikes 1 nimetatud eksporti käsitatakse toimununa, kui:

a) C-suhkur [...] on eksporditud sellest liikmesriigist, mille territooriumil see on toodetud;

b) punktis a nimetatud liikmesriik võtab asjaomase ekspordideklaratsiooni vastu enne selle turustusaasta lõpule järgnevat 1. jaanuari, mil C-suhkur [...] on toodetud;

c) C-suhkur [...] on lahkunud ühenduse tolliterritooriumilt hiljemalt 60 päeva jooksul pärast punktis b nimetatud 1. jaanuari;

d) toode on eksporditud punktis a nimetatud liikmesriigist ilma toetuse või maksuta [...].

Kui kõiki esimeses lõigus sätestatud tingimusi ei täideta, käsitatakse asjaomast C-suhkru [...] kogust müüduna siseturul, välja arvatud vääramatu jõu korral.

Vääramatu jõu korral võtab selle liikmesriigi pädev asutus, kelle territooriumil C-suhkur [...] on toodetud, vajalikud meetmed nende asjaolude põhjal, millele huvitatud pool on viidanud."

10 Vastavalt määruse nr 2670/81 põhjendusele 3, „kui on fikseeritud maks, millega maksustatakse müüki siseturul, on oluline panna selline C-suhkur [...], mida ei ole eksporditud, samadele alustele mitteliikmesriikidest imporditud suhkru[ga] [...]" ja „sel eesmärgil tuleks maksu fikseerimisel arvesse võtta ühelt poolt suhkru impordimaksu [...] kõrgeimat määra ajavahemiku jooksul, mis hõlmab seda turustusaastat, mil kõnealune suhkur [...] toodeti, ja kõnealusele turustusaastale järgnevat kuut kuud, ning teiselt poolt mitteliikmesriikidest imporditud suhkru müügikulude põhjal fikseeritud kindla suurusega summat".

11 Määruse nr 2670/81 artikkel 3 sätestab:

„1. Asjaomane liikmesriik kehtestab artikli 1 lõike 1 tähenduses siseturul müüdud kogustele maksu, mis vastab:

a) C-suhkru puhul 100 kg kohta:

— vastavalt vajadusele kas 100 kg valge suhkru või 100 kg toorsuhkru suurimale impordimaksule ajavahemiku jooksul, mis hõlmab seda turustusaastat, mil kõnealune suhkur toodeti, ja kõnealusele turustusaastale järgnevat kuut kuud,

ja

— 1 [eurole];

[...]

4. Selliste C-suhkru [...] koguste puhul, mis enne eksporti hävisid või said parandamatuid kahjustusi asjaoludel, mida asjaomase liikmesriigi pädev asutus tunnistab vääramatu jõuna, ei nõuta sisse lõikes 1 nimetatud asjakohast maksu."

Tollialased õigusaktid

12 Nõukogu 2. juuli 1979. aasta määruse (EMÜ) nr 1430/79 impordi- või eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise kohta (EÜT L 175, lk 1), muudetud nõukogu 7. oktoobri 1986. aasta määrusega (EMÜ) nr 3069/86 (EÜT L 286, lk 1; edaspidi „määrus nr 1430/79"), artikli 13 lõige 1 sätestab:

„Imporditollimakse võib tagasi maksta või vähendada erandjuhtudel [...], mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses ega ilmses hooletuses.

Olukorrad, kus esimest lõiku võib kohaldada ning kord, mida tuleb järgida, määratakse kindlaks [rakendusmeetmete vastuvõtmiseks] ette nähtud menetluse kohaselt. Tollimaksu tagasimaksmiseks või vähendamiseks võib kehtestada eritingimused." [Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

13 Määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punkti a kohaselt tähendavad „imporditollimaksud" „nii tollimakse ja samaväärse toimega makse kui ka põllumajandusmakse ja muid impordimakse, mis on ette nähtud ühise põllumajanduspoliitika raames või seoses põllumajanduspoliitika erikorraga, mida kohaldatakse asutamislepingu artikli 235 alusel teatavate kaupade suhtes, mis saadakse põllumajandustoodete töötlemise tulemusel".

14 Komisjoni 12. detsembri 1986. aasta määruse (EMÜ) nr 3799/86, millega kehtestatakse määruse nr 1430/79 artiklite 4a, 6a, 11a ja 13 rakenduseeskirjad (EÜT L 352, lk 19), artikkel 4 loetleb need erandjuhud, mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses ega ilmses

hooletuses määruse nr 1430/79 artikli 13 lõike 1 tähenduses. Teisi asjaolusid võib samuti käsitleda erandjuhtudena üksikjuhtumite hindamisel, mis on läbi viidud Euroopa Ühenduste Komisjoni sekkumist vajavas menetluses.

Menetlus põhikohtuasjas

15 Cosun — Madalmaades asutatud ühistu — tootis turustusaastatel 1991/1992 ja 1992/1993 C-suhkrut. Ühistu müüs erinevatele lepingupartneritele 1993. aasta jooksul teatava arvu C-suhkru partiisid vastavalt Horvaatiasse, Sloveeniasse ja Marokosse eksportimiseks.

16 Need tehingud andsid aluse pettuseks, mille panid Cosuni teadmata toime tema lepingupartnerid ning mis seisnes eelkõige T5 dokumentide ebaõiges tembeldamises, millega üritati tõestada, et C-suhkru partiid on ühenduse territooriumilt tõepoolest lahkunud.

17 Madalmaade pädevad ametiasutused algatasid nimetatud lepingupartnerite tegevust käsitleva uurimise, millest andsid teada HPA-le, mis on turgude ühist korraldust reguleerivate sätete kohaldamiseks pädev asutus Madalmaades. Seevastu Cosuni sellest uurimisest esialgu ei teavitatud.

18 25. aprilli 1994. aasta otsuses (muudetud 13. juuni 1994. aasta otsusega) nõudis HPA määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel Cosunilt 6 250 856,78 Madalmaade kuldna (2 836 515,14 euro) suuruse summa maksmist, kuna viimane ei olnud tõestanud, et teatavad C-suhkru partiid olid ühenduse territooriumilt väljunud.

19 Kuna HPA oli jätnud rahuldamata Cosuni kaebuse, esitas viimane selle otsuse vastu hagi College van Beroep voor het bedrijfslevenile ning esitas HPA-le määruse nr 1430/79 artikli 13 alusel taotluse nõutud summa vähendamiseks.

20 Esiteks, Madalmaade ametiasutused saatsid selle tollimaksu vähendamise taotluse koos positiivse arvamusega edasi komisjonile, kes oli pädev seda hindama. 2. mai 2002. aasta otsusega REM 19/01 — viidatud ka numbri K(2002) 1580 lõplik all — tunnistas komisjon nimetatud taotluse vastuvõetamatuks. Seepeale esitas Cosun selle otsuse peale Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtule tühistamishagi. 7. detsembri 2004. aasta otsusega kohtuasjas T-240/02: Koninklijke Coöperatie Cosun *vs.* komisjon (EKL 2004, lk II-4237) jättis Esimese Astme Kohus selle hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata. Selle otsuse peale Cosuni poolt esitatud apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata tänase kuupäeva otsusega kohtuasjas C-68/05 P: Koninklijke Coöperatie Cosun *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-10367).

21 Teiseks, mis puudutab College van Beroep voor het bedrijfslevenile esitatud hagi HPA otsuse peale, millega Cosuni kaebus jäeti rahuldamata, siis otsustas kõnealune kohus esimest korda menetluse peatada kuni Euroopa Kohtu 7. septembri 1999. aasta otsuseni kohtuasjas C-61/98: De Haan (EKL 1999, lk I-5003), võttes arvesse nende kahe kohtuasja sarnasust.

22 Eespool viidatud kohtuotsuses De Haan, mis käsitles tollimakse, sedastas Euroopa Kohus, et kui maksukohustuslast ei saa süüdistada mis tahes pettuses ja hooletuses ja juhul, kui viimast uurimise käigust teavitatud ei ole, võib siseriiklike ametiasutuste juhitud uurimise vajadus kujutada endast erandjuhtu määruse nr 1430/79 artikli 13 tähenduses, samas kui asjaolu, et siseriiklikud ametiasutused on uurimise huvides teadlikult lasknud neil rikkumisi ja eiramisi toime panna, tuues sellega printsipaalile kaasa tollivõla, asetab viimase erandlikku olukorda võrreldes samal alal tegutsevate muude ettevõtjatega.

23 Kui menetlus põhikohtuasjas oli alanud, jättis College van Beroep voor het bedrijfsleven kõrvale mitu väidet, mille Cosun oma hagi toetuseks oli esitanud. Ta leidis muu hulgas, et hageja väide vääramatu jõu osas ei olnud põhjendatud, kuna lepingupartneri poolse kohustuste rikkumise puhul on tegemist üldteada ja tavalise kommertsriskiga.

24 Vastuseks Cosuni väitele, et ta oli asetatud erandlikku olukorda, mis õigustab tollimaksu vähendamist määruse nr 1430/79 artikli 13 alusel, sedastas College van Beroep voor het bedrijfsleven, et faktilistest asjaoludest lähtuvalt oli Cosuni olukord igal juhul analoogne ühistu De Haan Beheer BV olukorraga asjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele De Haan.

25 College van Beroep voor het bedrijfsleven arutleb selle üle, et kui määruse nr 1430/79 artiklist 13 tulenev tollimaksu vähendamise võimalus ei laiene määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvale summale, siis kas asjaolu, et suhkruturu ühise korralduse raames ei ole midagi, millele toetudes saaks vähendamist lubada, muudab selles osas kehtetuks algmääruse ja määruse nr 2670/81, ning mis on sellisel juhul nende määruste kehtetuse tagajärjed niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas.

26 Neil asjaoludel otsustas College van Beroep voor het bedrijfsleven kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Juhul kui C-suhkru eest tasumisele kuuluvatele [summadele] ei laiene määruse (EMÜ) nr 1430/79 artiklist 13, mis on asendatud ühenduse tolliseadustiku [kehtestanud nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92 (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307)] artikliga 239, tulenev maksu

vähendamise võimalus, nii nagu ka käesolevas kohtuasjas, kas siis [...] määrus (EMÜ) nr 1785/81 ja [...] määrus (EMÜ) nr 2670/81 on täielikult või osaliselt kehtetud, arvestades seda, et õigluse põhimõttest lähtuvalt puudub võimalus C-suhkru eest tasumisele kuuluvaid [summasid] tagasi maksta või vähendada?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas õiguslik kohustus tasuda C-suhkru eest makse kaob või juhul, kui [maksukohustuslast] ei saa süüdistada pettuses ega hooletuses, mis võinuks kaasa tuua selle, et eksportimiseks mõeldud partiide eksport oleks jäänud toimumata, ning kui rikkumiste ja eiramiste uurimiseks algatatud siseriikliku juurdluse huvides ei ole [maksukohustuslast] juurdlusest teavitatud, siis kas vastava liikmesriigi pädev ametiasutus ja/või komisjon võib jätta C-suhkrule kohaldamata määruse (EMÜ) nr 2670/81 artikli 3 kohase [summa]?"

Esialgne hinnang

27 Tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtub esiteks eeldusest, et määruse nr 1430/79 artikkel 13 ei laiene määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvale summale ning teiseks sellest, et vääramatut jõudu arvesse võtmata ei näe algmäärus ja määrus nr 2670/81 ette mingit võimalust selle summa vähendamiseks või tagasimaksmiseks.

28 Et anda kasulik vastus, mis võimaldaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul põhikohtuasja lahendada, tuleb kõigepealt kontrollida nii seda, kas määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluv summa jääb väljapoole määruse

nr 1430/79 artikli 13 kohaldamisala, kui ka seda, kas algmäärust ja määrust nr 2670/81 tuleb tõlgendada selliselt, et need ei näe õigluse põhimõttest lähtuvalt ette mingit võimalust niisuguse summa vähendamiseks või tagasimaksmiseks.

Määruse nr 1430/79 artikli 13 tõlgendamine

29 Esiteks tuleb märkida, et määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punktis a sätestatud imporditollimaksud, st nii tollimaksud ja samaväärse toimega maksud kui ka põllumajandusmaksud ja muud impordimaksud, mis on ette nähtud ühise põllumajanduspoliitika raames või seoses põllumajanduspoliitika erikorraga, mida kohaldatakse EÜ asutamislepingu artikli 235 (nüüd EÜ artikkel 308) alusel teatavate kaupade suhtes, mis saadakse põllumajandustoodete töötlemise tulemusel, kuuluvad tasumisele seoses ühenduse välispiiri ületamisega.

30 Nii on see ilmselgelt ka tollimaksude ning samaväärse toimega maksude suhtes, kuna viimase moodustab mis tahes ühepoolselt kehtestatud rahaline kohustus — hoolimata selle nimetusest ja kohaldamise viisist —, mis kaupade suhtes kehtib seoses nende toimetamisega üle piiri, kui see ei ole tõeline tollimaks (vt eelkõige 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-347/95: UCAL, EKL 1997, lk I-4911, punkt 18, ja 8. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-517/04: Koornstra, EKL 2006, lk I-5015, punkt 15).

31 Nii on see ka põllumajandusmaksude ja muude impordimaksude puhul, mis kuuluvad tasumisele seoses sellega, et põllumajandustooted või teatavad põllumajandustoodete töötlemise tulemusel saadavad kaubad ületavad ühenduse välispiiri.

32 Seevastu ei kuulu määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel makstav summa tasumisele mitte seetõttu, et C-suhkru kogus ületab ühenduse välispiiri, vaid vastupidi — kuna kõnealune kogus ei ole ühendusest välja eksporditud või kuna selle eksportimisel ei ole määruses nr 2670/81 kehtestatud tähtaegadest kinni peetud.

33 Seega ei vasta niisugune summa ühelegi määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punktis a loetletud kolmest kategooriast ja järelikult ei kohaldata sellele impordimakse sama määruse artikli 13 tähenduses.

34 Teiseks ei näita ükski Cosuni, ministeeriumi või Madalmaade valitsuse esitatud argument seda, et ühenduse seadusandja oleks tahtnud samastada määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel makstava summa impordimaksudega määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punkti a tähenduses selleks, et kohaldada viimati nimetatud määruse artiklit 13.

35 Kõigepealt ei ole niisugusel summal ja määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punktis a viidatud impordimaksudel sama eesmärk.

36 Sellega seoses tuleb märkida, et suhkruturu ühine korraldus on rajatud peamiselt hinnasüsteemile (nähes ette eelkõige taotlus- ja sekkumishinna), mitteliikmesriikidega kauplemist reguleerivale korrale (reguleerides eelkõige nendest riikidest pärit impordile kehtestatud maksu kogumist) ning kvootide süsteemile (sisaldades tootmiskvootide kehtestamist ja kvooti ületava suhkrutoodangu müügiviiside kinnitamist).

37 Kehtestatud meetmete lõplikuks eesmärgiks on niisiis stabiliseerida ühenduse suhkruturgu ja sellest tulenevalt tagada vajalike tagatiste säilitamine ühenduse tootjate tööhõive ja elatustaseme osas ning kõigi tarbijate varustamine suhkruga.

38 Siiski on nende vahetud eesmärgid märgatavalt erinevad. Nagu nähtub algmääruse põhjendusest 5, on mitteliikmesriikidega kaubavahetuse korra eesmärk vältida, et suhkruhinna kõikumine maailmaturul ei kajastuks ühendusesisestes hindades.

39 Kvoodisüsteemi eesmärk see ilmselgelt ei ole. Siinkohal tuleb märkida, et vastupidi Cosuni väidetule ei täpsusta seda eesmärki algmääruse põhjendus 10, milles õigustatakse nimetatud määruse artiklis 22 sätestatud meetmete vajadust.

40 Algmääruse põhjenduse 15 kohaselt kujutavad tootmiskvoodid endast vahendit, millega tootjatele tagatakse ühenduse hinnad ja nende kaupade müük. Pealegi, mis puudutab täpsemalt määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat, siis on sellel sättel peamiselt hoiatav mõju ning sellega soovitakse tagada, et (kvoote ületava) C-suhkru müügikeelust siseturul kinni peetaks.

41 Seega ei vasta mitteliikmesriikidest pärit suhkru impordimaksud ja siseturul müüdava C-suhkru eest määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvad summad samadele eesmärkidele.

42 Järgmiseks ei tulene ei algmääruse artiklist 26 ega ka määruse nr 2670/81 põhjendusest 3 ja artiklist 3, nagu oleks ühenduse seadusandja soovinud, et mitteliikmesriikidest pärit suhkru importijad ja siseturul müüdava C-suhkru tootjad oleksid asetatud samasse olukorda.

43 Tegelikult nähtub määruse nr 2670/81 põhjendusest 3 ja artiklist 3 selgelt, et viide mitteliikmesriikidest imporditud suhkrule piirdub selles artiklis sätestatud summa arvutusmeetodiga. See säte ei saaks täita oma vahetut eesmärki, mis on selle tagamine, et peetaks kinni C-suhkru müügikeelust siseturul, kui majanduslikult ahvatlevam oleks osta C-suhkrut siseturul, kui importida mitteliikmesriikidest pärit suhkrut. Vastupidi, nimetatud põhjenduses ega artiklis ei viidata mingil moel sellisele olukorrale suhkruimportijate ja C-suhkru tootjate osas.

44 Seoses sellega, et mitteliikmesriikidest pärit suhkru imporditollid on aluseks määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa arvutamisel, siis see asjaolu ei õigusta nende samastamist, kuna niisuguse arvutusmeetodi õigustus seisneb selles, et tagatakse selle summa hoiatav mõju, nagu on mainitud ka käesolevas otsuses eespool.

45 Mis puudutab algmääruse artiklit 26, siis ei ole kuidagi võimalik selle sõnastusest välja lugeda ühenduse seadusandja tahet anda siseturul müüdavale C-suhkrule mitteliikmesriigist pärit kauba staatus, kuna see artikkel sätestab üksnes C-suhkru müügikeelu siseturul.

46 Viimaseks, asjaolu, et määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punktis a ette nähtud põllumajandusmaksud ja muud impordimaksud ühelt poolt ja määruse nr 2670/81

artikli 3 alusel tasumisele kuuluv summa teiselt poolt moodustavad osa ühenduse omavahenditest, ei ole asjakohane selle määratlemisel, kas kõnealune summa kuulub määruse nr 1430/79 artikli 13 kohaldamisalasse. Tegelikult koosnevad ühenduse omavahendid väga erinevatest tuludest, mis sõltuvad sama erinevatest süsteemidest (vt nt käibemaksutulu).

47 Seega tuleb tõdeda, et määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluv summa ei kuulu määruse nr 1430/71 artikli 13 kohaldamisalasse.

48 Kolmandaks, tuginedes Euroopa Kohtu 12. detsembri 1985. aasta otsusele kohtuasjas 165/84: Krohn (EKL 1985, lk 3997), väidavad Cosun ja Madalmaade valitsus siiski, et kui määruse kohaldamisala on määratletud tema enda sätetes ega saa põhimõtteliselt laieneda muudele olukordadele kui need, milleks ta mõeldud on, võib see teatavatel erandjuhtudel olla ka teisiti. Seega võivad ettevõtjad analoogia alusel õigustatult tugineda sellisele määrusele, mis tavaolukorras nende suhtes ei laiene, kui nad suudavad tõendada, et neile laienev regulatsioon on väga sarnane sellele, mille analoogia alusel kohaldamist nad taotlevad, ja et seal sisaldub ka lünk, mis on ühenduse õiguse üldpõhimõttega kokkusobimatu ning mida analoogia alusel kohaldamine aitaks korvata.

49 Cosuni ja Madalmaade valitsuse sõnul on need kaks kõnealuses kohtupraktikas kehtestatud tingimust käesolevas asjas täidetud. Esiteks on siseturul müüdav C-suhkur samas positsioonis kui mitteliikmesriikidest imporditud suhkur. Teiseks on asjaolu, et teatavatel erandjuhtudel ja tulenevalt õigluse põhimõttest puudub võimalus määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat vähendada – kuigi selline võimalus on impordimaksudele ette nähtud määruse nr 1430/79 artikliga 13 –, vastuolus võrdsuse põhimõttega ja Cosuni arvates ka nn õigluse põhimõttega.

50 Siinkohal tuleb märkida, et eespool viidatud kohtuotsuse Krohn aluseks olevas asjas tuginesid Taist pärit manoki importijad sellistele teisese õiguse sätetele, mida kohaldatakse mitteliikmesriikidest pärit manoki importijatele ja millega tahetakse kompenseerida tagajärgi, mida põhjustas ühenduse manioki impordilitsentside väljastamise korda tehtud muudatus, mis laienes kõikidele päritoluriikidele. Neil asjaoludel sedastas Euroopa Kohus, et Taist pärit manoki importijad ja mitteliikmesriikidest pärit manoki importijad on asetatud samasse olukorda ja seega on Taist pärit manokile kohaldatav regulatsioon väga sarnane sellele, mida samal ajahetkel kohaldatakse mitteliikmesriikidest pärit manokile.

51 Nagu tuleneb ka käesoleva otsuse punktidest 35–46, ei ole ühenduse suhkrutootja, kellel tuleb tasuda määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvad summad, seevastu samas olukorras kui mitteliikmesriigist pärit suhkru importija, kellel tuleb tasuda imporditollimaks. Seega ei ole nende kahe kategooria ettevõtjatele kohaldatavad õiguslikud regulatsioonid väga sarnased eespool viidatud kohtuotsuse Krohn tähenduses.

52 Järelikult ei saa määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa tagasimaksmisel või vähendamisel tugineda määruse nr 1430/79 artiklile 13.

Algmääruse ja määruse nr 2670/81 tõlgendamine

53 Tuleb märkida, et ei algmäärus ega määrus nr 2670/81 võimalda siseriiklikel või ühenduse ametiasutustel õigluse põhimõttest lähtuvalt määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat vähendada või tagasi maksta.

54 Siiski väidab Cosun esiteks seda, et vaatamata määruse nr 2670/81 artikli 3 sõnastusele tuleb seda artiklit tõlgendada ühenduse õiguse üldpõhimõtteid arvestades nii, et see võimaldab pädevatel siseriiklikel ametiasutustel õigluse põhimõttest lähtuvalt kohaldada vähendamist niisugustel erandjuhtudel nagu põhikohtuasjas.

55 Selle kohta on Euroopa Kohus 19. veebruari 2004. aasta otsuses kohtuasjas C-329/01: British Sugar (EKL 2004, lk I-1899, punktid 64–67) sedastanud, et niisugustes tingimustes nagu selles kohtuasjas, mida iseloomustab siseriikliku pädeva asutuse poolse süülise tegevuse täielik puudumine, ei ole sel asutusel ega siseriiklikel kohtutel kaalutlusõigust, et määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat väiksemaks muuta.

56 Seega ei sätesta nad *a fortiori* õigust samades tingimustes seda summat õigluse põhimõttest lähtuvalt vähendada või tagasi maksta.

57 Niisuguses olukorras nagu põhikohtuasja puhul ei saa siseriiklikele ametiasutustele mingit süülist tegevust ette heita.

58 Vastab tõele, et kui pädevad siseriiklikud ametiasutused teavitavad tootjat nende lepingupartnerite poolsest võimalikust pettusest, kellele ta on usaldanud C-suhkru partiide ekspordi, võib see tootja võtta vajalikke meetmeid kui mitte võlgade tekkimise vältimiseks, siis vähemalt nende suurenemise takistamiseks või piiramiseks.

59 Ometi võib vajadus sellise uurimise järgi, mis aitaks tuvastada ja tabada toimepandud või kavandatava pettuse autoreid või kaasosalisi, õigustada seda, et asjaomane printsipaal jäetakse teadlikult kas osaliselt või täielikult teavitamata uurimise üksikasjadest, isegi kui viimane ei ole nende pettuste toimepanekuga kuidagi seotud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus De Haan, punkt 32).

60 Järelikult puudub siseriiklikel ametiasutustel, kes on teadlikud võimalikust pettusest seoses ekspordideklaratsiooni vajava C-suhkru müügiga siseturul, igasugune kohustus teavitada tootjat, et ta peaks maksma määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa, isegi kui see isik ei ole nende pettuste toimepanekuga seotud (vt analoogiline eespool mainitud kohtuotsus De Haan, punkt 36).

61 Teiseks, kohtuistungil väitis Cosun, et vastavalt 27. mai 1993. aasta otsusele kohtuasjas C-290/91: Peter (EKL 1993, lk I-2981) ei ole ühenduse õigusega vastuolus, kui ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas kohaldatakse siseriikliku õigluse põhimõtet, seni kui niisugune kohaldamine ei põhjusta ettevõtjatevahelist diskrimineerimist ega muuda praktiliselt võimatuks ühenduse õigusnormide rakendamist. Cosuni sõnul oleks põhikohtuasjas pidanud Madalmaade ametiasutused vaidlustatud summat vähendama.

62 Siinkohal tuleb märkida, et Cosuni arvates peavad kõik C-suhkru tootjad, kes on samas objektiivses faktilises olukorras — mida iseloomustab asjaolu, et siseriiklikud ametiasutused on lasknud toime panna pettusi seoses ekspordilitsentsi vajava C-suhkru müügiga siseturul, teavitamata sellest tootjat, isegi kui see isik ei ole nende pettuste toimepanekuga seotud — saama õiguse niisugusele vähendamisele.

63 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole ühenduse õiguses seaduslikku alust, mille kohaselt võib selle õiguse alusel tasumisele kuuluvaid makse õigluse põhimõttest lähtuvalt vähendada (28. juuni 1977. aasta otsus kohtuasjas 118/76: Balkan-Import-Export, EKL 1977, lk 1177, punktid 7, 8 ja 10; 14. novembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 299/84: Neumann, EKL 1985, lk 3663, punkt 24, ja 28. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas C-174/89: Hoche, EKL 1990, lk I-2681, punkt 31). Lisaks, kui välja arvata ühenduse seadusandja poolt otsesõnu ette nähtud erandjuhtumid (vt näiteks 26. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-68/95: T. Port, EKL 1996, lk I-6065, punktid 42 ja 43), siis ühenduse õigus ei tunne sellist õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt siseriiklik ametiasutus ei saa kohaldada kehtivat ühenduse õigusnormi, kui see põhjustab asjaomasele isikule raskusi, mida ühenduse seadusandja oleks ilmselt püüdnud vältida, kui seda oleks normi andmise hetkel olnud võimalik ette näha (eespool viidatud kohtuotsused Neumann, punkt 33, ja Hoche, punkt 31).

64 Õigluse põhimõte ei luba ühenduse õiguse sätete kohaldamisest kõrvale kalduda, v.a õigusnormides ette nähtud juhtudel või kui õigusnormid on ise kehtetuks tunnistatud (29. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-263/97: First City Trading jt, EKL 1998, lk I-5537, punkt 48).

65 Peab märkima, et ühenduse seadusandja ei ole teinud siseriiklikele ametiasutustele võimalikuks määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat õigluse põhimõttest lähtuvalt vähendada või tagasi maksta.

66 Järelikult tuleb algmäärust ja määrust nr 2670/81 tõlgendada nii, et vääramatut jõudu arvesse võtmata ei näe need ette mingit võimalust niisuguse summa vähendamiseks või tagasimaksmiseks.

Esimene küsimus

67 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas algmäärus ja määrus nr 2670/81 — pidades silmas sellise võimaluse puudumist, et määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluvat summat õigluse põhimõttest lähtuvatel erinevatel põhjustel vähendataks või tagasi makstaks — on kehtetud seetõttu, et nad on vastuolus võrdsuse, õiguskindluse ja õigluse põhimõtetega.

Võrdsuse põhimõtte väidetav rikkumine

68 Cosun, ministeerium ja Madalmaade valitsus väidavad, et siseturul müüdav C-suhkur on samas olukorras kui mitteliikmesriikidest pärit suhkur ja seda tuleb niisiis käsitleda samal viisil. Järelikult on võrdsuse põhimõttega vastuolus, kui mitteliikmesriikidest pärit suhkru importija, kes on erandlikus olukorras määruse nr 1430/79 artikli 13 tähenduses, võib selle artikli alusel saada tollimaksu tagasi, samas kui C-suhkru tootjatel samasuguses erandlikus olukorras niisugust võimalust ei ole.

69 Cosun, ministeerium ja Madalmaade valitsus leiavad seega, et määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa erandjuhtudel ja õigluse põhimõttest lähtuvalt vähendamise võimaluse puudumine toob endaga kaasa selle määruse osalise kehtetuse, kuna see lünk rikub võrdsuse põhimõtet. Ministeerium ja Madalmaade valitsus on samuti seisukohal, et samal põhjusel tuleks algmäärus tunnistada osaliselt kehtetuks.

70 Kohtuistungil väitis Cosun lisaks, et määruse nr 2670/81 artikkel 3 rikub EÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teist lõiku (nüüd EÜ artikli 34 lõike 2 teine lõik). Madalmaade ametiasutuste vaikimise tõttu ei saanud Cosun kõnealuseid C-suhkru partiisid 1993. aastal eksportida ega neid ka üle kanda järgmisesse turustusaastasse, samas kui teised C-suhkru tootjad said vastava valiku teha ja vältida seeläbi määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa maksmist. Cosun oli seega asetatud erandlikku olukorda võrreldes muude sama sektori ettevõtjatega, vastupidi igasuguse diskrimineerimise keelule ühenduse tootjate vahel, mis on kehtestatud asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teises lõigus.

71 Euroopa Liidu Nõukogu arvates ei kujuta see, et suhkruturu ühist korraldust puudutavates õigusnormides puudub õigluse põhimõtte üldine klausel, mis oleks võrreldav tollialastes õigusaktides või määruse nr 1430/70 artiklis 13 sätestatuga, endast mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumist, kuna tollieeskirju ja suhkruturu ühist korraldust käsitlevaid eeskirju kohaldatakse erinevates sektorites ning nendes vajadusel ette nähtud erandid puudutavad erinevaid kohustusi väga erinevates õiguslikes kontekstides.

72 Siinkohal tasub meenutada esiteks seda, et võrdsuse põhimõtte ja mittediskrimineerimise põhimõtte järgimine eeldab, et sarnaseid olukordi ei koheldaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei koheldaks sarnaselt, välja arvatud need juhtumid, kui niisugune kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (vt eelkõige 17. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-44/94: Fishermen's Organisations jt, EKL 1995, lk I-3115, punkt 46, ja 30. märtsi 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-87/03 ja C-100/03: Hispaania *vs.* nõukogu, EKL 2006, lk I-2915, punkt 48), ning teiseks seda, et asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teine lõik, mis keelab igasuguse diskrimineerimise ühise põllumajanduspoliitika raames, on üksnes nimetatud põhimõtte eriväljendus (vt eelkõige 13. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-292/97: Karlsson jt, EKL 2000, lk I-2737, punkt 39).

73 Esiteks, mis puudutab Cosuni-taolise C-suhkru tootja väidetavat diskrimineerimist võrreldes mitteliikmesriikidest pärit suhkru importijatega, siis piisab tõdemisest, et niisugune oletus põhineb eeldusel, et siseturul müüdav C-suhkur on asetatud samale tasemele kui imporditud suhkur ning seda tuleb samaväärselt kohelda.

74 Siiski on niisugune oletus käesoleva otsuse punktides 35–46 esitatud põhjustel väär.

75 Teiseks, mis puudutab Cosuni-taolise tootja väidetavat diskrimineerimist võrreldes teiste ühenduse suhkrutootjatega, siis tuleb märkida, et C-suhkru tootja olukorda, kelle toodang andis aluse pettuste toimepanemiseks, ei saa võrrelda selle tootja omaga, kelle C-suhkur eksporditakse määruse nr 2670/81 artikli 1 lõikes 1 ette nähtud ajavahemiku jooksul ja tingimustel.

76 Veelgi enam, mitte ükski asjaolu Euroopa Kohtule esitatud toimikus ei viita võimalusele, et kui mõni muu tootja kui Cosun oleks avastanud ennast samas olukorras, oleks siseriiklikud ametiasutused teda teavitanud tema lepingupartnereid puudutava uurimise toimumisest.

77 Seega tuleb järeldada, et määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa õigluse põhimõttest lähtuvalt tagasimaksmise või vähendamise võimaluse

puudumine niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas ei kujuta endast võrdsuse põhimõtte rikkumist.

Õiguskindluse põhimõtte väidetav rikkumine

78 Cosun väidab samuti, et määruse nr 2670/81 artikkel 3 on õiguskindluse põhimõtte rikkumise tõttu kehtetu, kuna see artikkel ei näe ette võimalust selles ette nähtud summa vähendamiseks või tagasimaksmiseks.

79 Siinkohal tuleb märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on õiguskindluse põhimõte ühenduse õiguse aluspõhimõte, mille kohaselt peavad õigusnormid olema selged ja täpsed, selleks et õigussubjektid saaks selgelt teada oma õigusi ja kohustusi ning võtta arvesse nende tagajärgi (vt eelkõige 13. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-143/93: Van Es Douane Agenten, EKL 1996, lk I-431, punkt 27, ning 14. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-110/03: Belgia *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-2801, punkt 30). Seda õiguskindluse nõuet tuleb eriti rangelt järgida siis, kui tegemist on õigusnormidega, mis võivad tekitada rahalisi kohustusi (15. detsembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 326/85: Madalmaad *vs.* komisjon, EKL 1987, lk 5091, punkt 24, ja 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-94/05: Emsland-Stärke, EKL 2006, lk I-2619, lk 43).

80 Lisaks võib sanktsiooni, sh mittekaristusliku iseloomuga sanktsiooni määrata üksnes juhul, kui selleks on olemas selge ja üheselt mõistetav õiguslik alus (vt eelkõige 25. septembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 117/83: Könecke, EKL 1984, lk 3291, punkt 11; 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-210/00: Käserei Champignon Hofmeister, EKL 2002, lk I-6453, punkt 52, ja eespool viidatud kohtuotsus Emsland-Stärke, punkt 44).

81 Nähes ette maksu sissenõudmise kõikidel juhtudel, vääramatut jõudu arvesse võtmata, kui C-suhkru partiid ei ekspordita määruse nr 2670/81 artikli 1 lõikes 1 ette nähtud tingimustel ja ajavahemiku jooksul, kujutab sama määruse artikkel 3 endast täpset ja selget sätet.

82 Järelikult ei kujuta määruse nr 2670/81 artikli 3 alusel tasumisele kuuluva summa õigluse põhimõttest lähtuvalt tagasimaksmise või vähendamise võimaluse puudumine niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas endast õiguskindluse põhimõtte rikkumist.

Nn õigluse põhimõtte väidetav rikkumine

83 Viimaseks väidab Cosun, et määruse nr 2670/81 artikkel 3 on kehtetu ka nn õigluse põhimõtte rikkumise tõttu.

84 Siinkohal tuleb märkida, et Cosuni sõnul tuleneb väidetav rikkumine sellest, et niisugusel importijal nagu ühistu De Haan Beheer BV, mida käsitletakse eespool viidatud kohtuasjas De Haan, kellelt nõutakse sisse niisuguste rikkumiste tagajärjel tekkinud tollivõlg, mille toimumisest ta ei olnud teadlik ja mida siseriiklikud ametiasutused lasid tal süüdlaste segadusse ajamise eesmärgil teadlikult toime panna, võib olla õigus selle võla tasumiseks makstud summa vähendamisele või tagasimaksmisele, samas kui samasse erandlikku olukorda pandud C-suhkru tootjal seda võimalust ei ole.

85 Siit selgub, et nn õigluse põhimõte, millele Cosun tugineb, on tegelikult aetud segamini võrdsuse põhimõttega, mille kohta on käesoleva otsuse punktides 68–77 juba märgitud, et algmäärus ja määrus nr 2670/81 seda ei riku.

86 Siit järeldub, et esimese küsimuse käsitlemisel ei tuvastatud ühtki asjaolu, mis võiks mõjutada algmääruse ja määruse nr 2670/81 kehtivust.

Teine küsimus

87 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

88 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Esimese küsimuse käsitlemisel ei tuvastatud ühtki asjaolu, mis võiks mõjutada nõukogu 30. juuni 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 1785/81 suhkrusektori ühise

turukorralduse kohta, muudetud nõukogu 4. veebruari 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 305/91, ning komisjoni 14. septembri 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta, muudetud komisjoni 6. detsembri 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 3559/91, kehtivust.

Allkirjad